

OSCAR WILDE

MÜRVER
AĞACI

TOPLU ÖYKÜLER

Çeviri: SUAT ERTÖZÖN

OSCAR WILDE
MÜRVER
AĞACI
TOPLU ÖYKÜLER

Can Klasik

Mürver Ağacı, Oscar Wilde

İngilizce aslından çeviren: Suat Ertüzün

Complete Short Fiction

© 2012, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2012

5. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Seçkin Selvi

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Alper Zeki

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mah.137.Sokak No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-5146-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

OSCAR WILDE
MÜRVER
AĞACI
TOPLU ÖYKÜLER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Suat Ertüzün

♥can

Oscar Wilde'in Can Yayınları'ndaki diğler kitapları:

De Profundis, 1989

Dorian Gray'in Portresi, 2002

Yalnız Sıkıcı İnsanlar Kahvaltıda Parıldar, 2021

OSCAR WILDE, 1854'te İrlanda'nın Dublin kentinde doğdu. Edebiyatla yakından ilgili, aydın bir ailenin oğluydu. 1878'de "Ravenna" adlı uzun şiiriyle Newdigate Ödülü'nü kazandı. 1881'de yayımladığı şiirler, Dante Gabriel Rossetti ve John Keats'in etkisindeydi. 1884'te Constance Lloyd'la evlendi ve bu evlilikten iki çocuğu oldu. Bu dönemde yayımladığı *Mutlu Prens* ve *Diğer Öyküler*, masal ve romantik alegori alanındaki ustalığını ortaya koyuyordu. Tek romanı *Dorian Gray'in Portresi*, masal ve öykü kitapları *Lord Arthur Savile'in Suçu* ve *Nar Evi* 1891'de yayımlandı. İlk başarılı oyunu *Leydi Windermere'in Yelpazesini* ertesi yıl, *Salome* ise 1893'te basıldı. Cinsel yöneliminden ötürü suçlanarak iki yıl yattığı hapisin insanlık dışı koşullarını işlediği *Reading Zindanı Baladı* 1898'de okuyucuyla buluştu. Wilde, bir kulak enfeksiyonunun neden olduğu şiddetli bir beyin iltihabı sonucu 1900 yılında Paris'te öldü.

SUAT ERTÜZÜN, 1971 yılında Hollanda'da doğdu. İlkokulu Hollanda'da, ortaokul ve liseyi İstanbul'da okudu. Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü 1996'da bitirdi. Bir süre bankacılık ve turizm sektöründe çalıştıktan sonra tamamen çeviriye yöneldi: Coetzee, Necib Mahfuz, Kiran Desai, Ronan Bennett, Sybille Bedford, Rudolfo Anaya, John Banville gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

İçindekiler

MUTLU PRENS VE DİĞER ÖYKÜLER (1888)

Mutlu Prens	13
Bülbül ve Gül	25
Bencil Dev	33
Sadık Arkadaş	39
Kayda Değer Roket	53

MR. W.H.NİN PORTRESİ (1889)

Mr. W.H.nin Portresi	69
----------------------------	----

NAR EVİ (1891)

Genç Kral	111
Infanta'nın Doğum Günü	129
Balıkçı ve Ruhü	153
Yıldız Çocuğu	193

LORD ARTHUR SAVILE'İN SUÇU VE DİĞER ÖYKÜLER (1891)

Lord Arthur Savile'in Suçu	213
Sırrı Olmayan Sfenks	255
Canterville Hayaleti	263
Örnek Milyoner	299

DÜZYAZI ŞİİRLER (1894)

Sanatçı	309
İyilik Yapan	311
Öğrenci	313
Öğretmen	315
Yargı Evi	317
Bilgelik Öğreten	319
Mürver Ağacı (Yazı parçası)	325

Mutlu Prens ve Diğer Öyküler

Carlos Blacker'a¹

1. Carlos Blacker (1859-1928) daha çok İngiltere dışında, özellikle Paris'te yaşayan ve Wilde'in kendisini ilk olarak oradaki gezilerinde tanıdığı bir İngiliz. (Ç.N.)

MUTLU PRENS

Şehrin çok yukarısında, yüksek bir sütunun üstünde Mutlu Prens'in heykeli dururdu. Baştan aşağı ince altın varak kaplıydı, gözlerinin yerinde iki parlak safir taşı vardı ve kılıcının kabzasında kocaman kırmızı bir yakut parıldardı.

Gerçekten çok beğenilirdi. Sanatkârane beğenileriyle şöhret kazanmak isteyen Belediye Meclisi üyelerinden biri, "Bir rüzgârgülü kadar güzel," diyor, yararlı işler yaptığı halde insanların onu yararsız biri olarak düşünmelerinden çekindiği için, "yalnız pek faydası yok," diye ekliyordu.

Mantıklı bir anne, olmayacak şeyler isteyip ağlayan küçük oğluna, "Neden Mutlu Prens gibi olamıyorsun?" diye soruyordu. "Bir şey için ağlamayı rüyasında bile görmez o."

Güzelim heykeli süzen morali bozuk bir adam, "Dünyada hiç olmazsa birinin çok mutlu olmasına seviyorum," diyordu.

Parlak kırmızı elbise ve temiz beyaz önlükleriyle katedralden çıkan Hayrat Okulu öğrencileri, Mutlu Prens için, "Tıpkı bir meleğe benziyor," diyorlardı.

Matematik Öğretmeni, "Nereden biliyorsunuz," diyordu, "hiç melek gördünüz mü ki?"

Çocuklar, "Gördük tabii, rüyamızda," diye cevap veriyor, Matematik Öğretmeni çocukların rüya görmesini tasvip etmediğinden, haşince kaşlarını çatıyordu.

Bir gece şehrin üstünden küçük bir Kırlangıç uçuyordu. Arkadaşları altı hafta önce Mısır'a gitmişler, ama o güzeller güzeli bir Kamış'a âşık olduğu için geride kalmıştı. Baharın ilk günlerinde kocaman sarı bir güvenin peşi sıra ırmaktan aşağı doğru uçarken tanışmıştı onunla ve incecik belinin cazibesine pek kapıldığından, durup onunla konuşmuştu.

Konuya hemen girmeyi seven Kırlangıç, "Sana âşık olsam mı?" diye sormuş, Kamış da ona doğru hafiften eğilmişti. Bunun üzerine Kırlangıç onun çevresinde uçtukça uçmuş, kanatlarıyla dokunduğu suyu gümüş renklerle titreştirmişti. Kur faaliyeti bu şekilde yaz boyu sürmüştü.

Öbür Kırlangıçlar, "Gülünç bir sevda bu," diye cıvıldaşıyordu, "Kamış'ın parası olmadığı gibi bir sürü de ilişkisi var." Gerçekten de ırmak Kamışlardan geçilmiyordu. Derken sonbahar geldi ve Kırlangıçların hepsi uçup gitti.

Onlar gidince Kırlangıç yalnızlığa kapıldı ve sevgilisine olan aşkından bıkmaya başladı. "Hiç sohbeti yok," dedi, "ayrıca fattan olmasından korkuyorum; durmadan rüzgârla cilveleşiyor." Nitekim ne vakit rüzgâr esse Kamış'a doğru son derece zarif bir reverans yapıyordu. "Ev-cimen olduğunu kabul ediyorum," diye devam etti Kırlangıç, "halbuki ben gezmeyi severim ve dolayısıyla karım da gezmeyi sevmelidir."

Sonunda, "Benimle gelecek misin?" diye sordu, fakat Kamış başını hayır gibilerden salladı, evine çok bağlıydı.

Kırlangıç, "Duygularımla oynadın," diye feryat etti ve, "Ben Piramitlere gidiyorum. Elveda!" diyerek uzaklaştı.

Gün boyu uçtu ve akşam olunca şehre ulaştı. Kendi kendine, "Acaba nerede konaklamalıyım?" diye sordu. "Umarım şehrin gerekli tertibatı vardır."

Sonra yüksek bir sütunun üstündeki heykeli fark etti. "İşte, şurada konaklayayım," dedi. "Havası temiz ve

bol, güzel bir nokta.” Böylece Mutlu Prens’in iki ayağının tam arasına kondu. Etrafına bakınır ve uykuya dalmaya hazırlanırken kendi kendine usulca, “Yatak odam altından,” dedi; fakat tam başını kanadının altına alıyordu ki, üstüne iri bir su damlası düştü. “Olur şey değil!” diye bir çığlık attı. “Havada bir bulut bile olmadığı, yıldızlar apaçık ve berrak görüldüğü halde yağmur yağıyor. Kuzey Avrupa’da hava ne kadar berbat. Kamış yağmuru severdi, ama onunki bencillikten başka bir şey değildi zaten.”

Bir damla daha düştü.

Kırlangıç, “Yağmurdan korunamayacaksam heykelin bana faydası ne? Bari kendime iyi bir baca külahu bulayım,” diyerek gitmeye karar verdi.

Fakat kanatlarını açmaya kalmadan üçüncü bir damla daha düşünce başını kaldırıp baktı. Bir de ne görsün?

Mutlu Prens’in gözleri yaşlarla doluydu ve o yaşlar altın yanaklarından aşağı süzülüyordu. Ay ışığında yüzü o kadar güzel görünüyordu ki, küçük Kırlangıç’ın yüreği burkuldu.

“Kimsin?” dedi.

“Ben Mutlu Prens’im.”

Kırlangıç, “Öyleyse niçin ağlıyorsun?” diye sordu; “Sırlıklam oldum.”

“Ben hayattayken ve bir insan kalbine sahipken,” dedi heykel, “gözyaşı nedir bilmez, çünkü üzüntünün girmesine izin verilmeyen Sanssouci Sarayı’nda¹ yaşadım. Gündüzleri dostlarımla bahçede oynar, akşamları Büyük Salon’da dansın başını çekerdim. Bahçeyi çok yüksek bir duvar çevirirdi, ama arkasında ne olduğunu merak edip sormazdım; çevremdeki her şey çok güzeldi. Maiyetim

1. Prusya Kralı Büyük Friedrich’in Potsdam kentindeki büyük sarayı. (Ç.N.)

bana Mutlu Prens derdi. Gerçekten de mutluydum, tabii haz mutluluksa. İşte öyle yaşadım ve öyle öldüm. Öldükten sonra beni o kadar yükseğe yerleştirdiler ki, yaşadığım şehrin tüm çirkinliklerini ve tüm sefaletini görmeye başladım ve kalbim kurşundan olmasına rağmen artık ağlamadan duramıyorum.”

Kırlangıç kendi kendine, “Ne, bu heykel som altın değil mi?” diye sordu. Kişisel görüşlerini yüksek sesle dile getiremeyecek kadar kibardı.

Heykel nağmeli kısık bir sesle, “Uzakta,” dedi, “uzaktaki küçük bir sokakta yoksul bir ev var. Pencerelelerinden biri açık ve oradan, bir masanın başında oturan bir kadın görüyorum. Yüzü çökmüş ve yorgun, terzi olduğu için kaba ve kızarmış elleri iğneden delik deşik. Kraliçe’nin en güzel nedimesi gelecek Saray balosunda giysin diye saten bir elbiseye nakışla çarkıfelek çiçekleri işliyor. Odanın köşesindeki bir yatakta küçük oğlu hasta yatıyor. Ateşi var ve portakal istiyor. Annesi ona nehir suyundan başka bir şey veremediği için ağlıyor. Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç, kılıcımın kabzasındaki yakutu ona götürmez misin? Ayaklarımı şu kaideye tutturmuşlar, hareket edemiyorum.”

Kırlangıç, “Beni Mısır’da bekliyorlar,” dedi. “Arkadaşlarım Nil’de bir yukarı bir aşağı uçarak nilüferlerle konuşuyor. Çok geçmeden büyük Kral’ın mezarında uyuya dalacaklar. Oradaki boyalı tabutta yatıyor Kral. Sarı ketene sarılı ve baharatlarla mumyalanmış olarak. Elleri solmuş yapraklara benziyor ve boynunda da açık renkli yeşim bir kolye var.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens. “Benimle bir gece kalıp habercim olmaz mısınız? Oğlan çok susuz, annesi çok üzgün.”

Kırlangıç, “Oğlan çocuklarını sevdiğimi sanmıyorum,” dedi. “Geçen yaz nehrin kıyısında iki hain oğlan

vardı, bana sürekli taş atan değirmencinin oğulları. Hiç isabet ettiremediler tabii, biz kırlangıçlar iyi uçarız. Ayrıca ben çevikliğiyle nam yapmış bir aileden gelirim; ama yine de saygısızcaydı yaptıkları.”

Fakat Mutlu Prens çok mahzun görüldüğünden yüreği elvermedi küçük Kırlangıç'ın. “Çok soğuk olsa da burada seninle bir gece kalıp habercin olayım madem,” dedi.

Prens, “Teşekkür ederim, küçük Kırlangıç,” dedi.

Böylece Kırlangıç, Prens'in kılıcındaki iri yakutu çıkardı ve gagasına alarak şehrin çatılarını aştı.

Beyaz mermerden melek heykelleriyle katedral kulesinin yanından geçti. Sarayın yanından geçerken kulağına dans sesleri geldi. Güzeller güzeli bir kız âşığıyla birlikte balkona çıkıyordu. Âşığı, “Yıldızlar ne kadar harika,” dedi, “ve ne kadar harika aşkın gücü!” Kız, “Umarım elbisem Kraliyet balosuna yetişir,” diye karşılık verdi. “Üstüne nakışla çarkifelekler işlenmesi için sipariş verdim, ama terziler o kadar tembel ki.”

Kırlangıç nehri aştı ve gemilerin yelken direklerine asılı fenerleri gördü. Gettoyu aşarken yaşlı Yahudilerin birbirleriyle pazarlık ettiklerini ve bakır kefelere para tarttıklarını gördü. Sonunda yoksulun evine ulaşır içeri baktı. Oğlan yüksek ateşle yatağında dönüp duruyordu, annesi de yorgunluktan uyuyakalmıştı. Kırlangıç seke seke içeri girip iri yakutu masaya, kadının yüksüğünün yanına bıraktı. Sonra usulca masanın çevresinden uçtu ve kanatlarıyla oğlanın alınını yelledi. Oğlan, “Ne kadar serinledim, herhalde iyileşiyorum,” dedi ve tatlı bir uykuya daldı.

Kırlangıç sonra Mutlu Prens'e döndü ve yaptıklarını anlattı. “Tuhaf,” dedi, “hava bu kadar soğuk olmasına rağmen basbayağı ısındım.”

Prens, “Çünkü iyi bir iş yaptın,” dedi. Ve küçük Kırlangıç

langıç düşünce düşünce uykuya daldı. Düşünmek hep uykusunu getirirdi zaten.

Gün ışığınca ırmağa doğru uçup banyo yaptı.

Kuşbilim Profesörü köprünün üstünden geçerken, “Ne hayret verici bir olgu,” dedi. “Kış mevsiminde bir kırlangıç!” Ve yerel gazetede bu konuyla ilgili uzun bir yazı yazdı. Yazı kimsenin anlamadığı kelimelerle o kadar doluydu ki, herkes ondan söz etti.

Kırlangıç, “Bu gece Mısır’a gidiyorum,” dedi ve bunun umuduyla neşelendi. Tüm anıtları ziyaret etti ve kilisenin kulesinde uzun uzun oyalandı. Gittiği her yerde Serçeler cıvıldaşıp birbirlerine, “Ne seçkin bir yabancı!” diyor, o da bununla çok eğleniyordu.

Ay doğarken yine Mutlu Prens’e uçtu. “Mısır’a bir söyleyeceğin var mı?” diye sordu. “Artık yola çıkıyorum.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “benimle bir gece daha kalmaz mısınız?”

Kırlangıç, “Mısır’da beni bekliyorlar,” diye cevap verdi. “Yarın arkadaşlarım İkinci Çağlayan’a uçacaklar. Orada hipopotamlar hasır otlarının arasında dinlenirken tanrı Memnon büyük bir granit tahtta oturur, tüm gece yıldızları izler ve sabah yıldızı parlamaya başlayınca bir sevinç çığlığı atar, ardından sessizliğe gömülür. Öğleyin sarı aslanlar su içmek için nehrin kıyısına iner. Gözleri zümrüt gibi yeşildir ve gürlemeleri çağlayanınkinden daha gürdür.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “şehrin uzaklarında, tavan arasında bir adam görüyorum. Kâğıtlarla kaplı bir masanın üstüne eğilmiş ve yanındaki bardakta solmuş bir demet menekşe var. Saçları ince ve kahverengi, dudakları nar gibi kırmızı, iri gözleri hülyalı. Tiyatro Yönetmeni için bir oyunu tamamlamaya çalışıyor, ama soğuktan artık yazamıyor. Mangalda kömürü kalmamış ve aklıktan bitap düşmüş.”

İyi yürekli Kırlangıç, “Öyleyse seninle bir gece daha kalayım,” dedi. “Ona da bir yakut götürüyüm mi?”

Prens, “Ne yazık ki başka yakutum yok!” dedi. “Geriyeye yalnızca gözlerim kaldı. Onlar da bin yıl önce Hindistan’dan getirilmiş nadir safir taşındandır. Birini çıkarıp ona götür. Onu kuyumcuya götürüp satar, yiyecek ve yakacak alır, oyununu bitirir.”

Kırlangıç, “Sevgili Prens, bunu sana yapamam,” dedi ve ağlamaya başladı.

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “sana ne söylüyorsam onu yap.”

Bunun üzerine Kırlangıç, Prens’in gözünü çıkardı ve tavan arasındaki öğrenciye yollandı. Çatıda bir delik olduğundan içeri girmek zor değildi. O delikten süzüldü ve kendini odada buldu. Başını ellerinin arasına almış olan genç adam Kırlangıç’ın kanat çırpışlarını işitmedi ve gözlerini kaldırdığında solmuş menekşelerin üstündeki nefis safiri gördü.

“Demek değerimi anlamaya başladılar,” diye bir çığlık attı. Artık gayet mutlu görünerek, “Bunu büyük bir hayranım getirmiş olmalı. Şimdi oyunumu bitirebilirim,” dedi.

Kırlangıç ertesi gün limana indi. Büyük bir teknenin direğine kondu ve denizcilerin halatlarla ambardan koca koca sandıkları çıkarmasını izledi. Her sandığın belirmesiyle, “Heyamola!” diye bağıyorlardı. Kırlangıç, “Ben Mısır’a gidiyorum!” diye feryat etti, ama kimse oralı olmadı ve ay doğunca yine Mutlu Prens’e uçtu.

“Sana veda etmeye geldim,” diye seslendi.

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “benimle bir gece daha kalmaz mısınız?”

Kırlangıç, “Kış geldi ve ilk kar çok geçmeden düşer,” dedi. “Şimdi Mısır’da güneş yeşil palmiye ağaçlarını ısıtıyor ve timsahlar çamurda yatıp miskin miskin etrafa ba-

kıyordur. Arkadaşlarım artık Baalbek Tapınağı'nda yuva kuruyor, pembeli beyazlı güvercinler onları izleyerek birbirine kuğurduyordur. Sevgili Prens, seni bırakmak zorundayım, ama seni hiç unutmayacağım ve gelecek bahar verdiklerine karşılık sana iki değerli, çok güzel taş getireceğim. Kırmızı bir gülden daha al bir yakut, engin denizlerden daha mavi bir safirin olacak.”

Mutlu Prens, “Aşağıdaki meydanda,” dedi, “kibrit satan küçük bir kız var. Fakat kibritlerini oluğa düşürdüğünden hepsi ziyan oldu. Eve para götürmezse babası onu döveceği için ağlıyor. Ne ayakkabıları ne de çorapları var, küçük başı da çıplak. Öbür gözümü de çıkarıp ona verirsen babasının dayağından kurtulur.”

Kırlangıç, “Seninle bir gece daha kalırım,” dedi, “ama gözünü çıkaramam. Yoksa tamamen kör kalırsın.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “sana ne söylüyorsam onu yap.”

Böylece Kırlangıç, Prens'in öbür gözünü de çıkarıp pır diye uçurdu. Kibrit satan kıza doğru hızlı bir dalış yaparak değerli taşı avucuna bıraktı. Küçük kız, “Ne güzel bir cam parçası,” diye bir çığlık attı ve gülerek eve koştu.

Sonra Kırlangıç, Prens'in yanına döndü. “Artık kör kaldığına göre hep seninle kalacağım,” dedi.

Zavallı Prens, “Hayır, küçük Kırlangıç,” dedi, “Mısır'a gitmelisin.”

Kırlangıç, “Hep yanında kalacağım,” dedi ve Prens'in ayaklarının dibinde uyudu.

Ertesi günün tamamını Prens'in omzunda geçirdi ve yaban ellerde gördüklerine ait hikâyeler anlattı. Nil kıyısında uzun sıralar halinde dikilen ve gagalarıyla japonbalıklarını yakalayan kızıl aynakları; dünyanın kendisi kadar yaşlı olup çölde yaşayan ve her şeyi bilen Sfenks'i; ellerinde kehribar tespihlerle develerinin yanında ağır ağır yürüyen tüccarları; abanoz gibi kapkara olan ve bir

billura tapan Ay Dağları'nın¹ Kralı'nı; bir palmiye ağacında uyuyan ve kendisini bal petekleriyle beslemeleri için emrinde yirmi rahip olan kocaman yeşil yılanı; büyük bir gölde iri yassı yapraklarla yolculuk yapan ve kelebeklerle sürekli savaş halinde olan pigmeleri anlattı.

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "bana hayret verici şeyler anlatıyorsun, ama bunlardan da hayret verici olan şey, erkeklerin ve kadınların ıstıraplarıdır. Sefaletten daha büyük bir esrar yoktur. Şehrimin üstünde uç, küçük Kırlangıç ve bana gördüklerini anlat."

Kırlangıç koca şehrin üstünde uçtu ve zenginler güzel evlerinde eğlenirken kapılarında dilencilerin oturduğunu gördü. Işık girmez geçitlere girdi, kararmış sokaklara halsizce bakan aç çocukların solgun yüzünü gördü. Bir köprünün kemerli girişi altında iki küçük oğlan birbirlerinin kollarında yatarak ısınmaya çalışıyor, "Ne kadar açız!" diye hayıflanıyorlardı. Fakat bekçi, "Orada yatmayın," diye bağırınca çaresiz yağmura çıktılar.

Kırlangıç döndü ve Prens'e gördüklerini anlattı.

Prens, "Üstüm incecik altın varakla kaplıdır," dedi. "Onu pul pul alıp yoksullarıma ver; diriler hep altının onları mutlu edeceğini düşünürler."

Prens fena halde donuk ve boz bir renge bürünene kadar incecik altın varağı pul pul söküp götürdü Kırlangıç. İncecik altın varağı yoksullara pul pul götürdükçe, yüzüne renk gelen çocuklar gülüp sokaklarda oyun oynamaya başladılar. "Artık ekmeğimiz var!" diye bağıştılar.

Derken kar, karın ardından don vurdu. Sokaklar gümüşten yapılmış gibi parlak ve ıslıl ıslıl görünüyordu. Evlerin saçaklarından billur hançer gibi uzun buz parçaları sarkıyor, herkes kürklerle dolaşüyor ve küçük oğlanlar

1. Bugün Uganda olan topraklardaki bir dağ sırası. (Ç.N.)

kızıl şapkalar giyip buzda paten yapıyorlardı.

Zavallı küçük Kırlangıç üşüdükçe üşüyor, ama Prens'e olan sevgisinden onu yalnız bırakmıyordu. Fırıncı başını çevirdiğinde fırının kapısı önündeki kırıntıları kapıyor ve kanatlarını çırparak ısınmaya çalışıyordu.

Fakat sonunda öleceğini biliyordu. Son bir gayretle Prens'in omzuna bir kez daha çıktı. "Hoşça kal, sevgili Prens!" diye mırıldandı. "Elini öpmeme izin verir misin?"

"Sonunda Mısır'a gidecek olmana seviniyorum, küçük Kırlangıç," dedi Prens. "Burada gereğinden çok kaldın. Fakat beni dudaklarımdan öpmelisin, çünkü seni seviyorum."

Kırlangıç, "Mısır'a gitmiyorum," dedi. "Ölüler Evi'ne gidiyorum. Ölüm, Uyku'nun kardeşidir, değil mi?"

Ve Mutlu Prens'i dudaklarından öpüp can vererek ayaklarının dibine düştü.

O an heykelin içinden bir şey kırılmış gibi tuhaf bir çatırtı geldi. Prens'in kurşun kalbi tam ortadan ikiye ayrılmıştı. O kadar korkunç bir don vardı.

Ertesi sabah Belediye Başkanı, Meclis Üyeleriyle birlikte aşağıdaki meydandan geçiyordu. Sütunun önünden geçerlerken başını kaldırıp heykele baktı: "Şuna bakın! Mutlu Prens ne kadar perişan görünüyor!" dedi.

Belediye Başkanı'yla her zaman aynı fikirde olan Meclis Üyeleri, "Gerçekten ne kadar perişan!" diye haykırdı ve çıkıp heykele baktılar.

"Kılıcındaki yakut düşmüş ve altın kaplaması da düşmüş," dedi Belediye Başkanı. "Neredeyse dilenciden farkı kalmamış!"

Meclis Üyeleri, "Dilenciden farkı kalmamış," dediler.

Belediye Başkanı, "Üstelik ayağının dibinde bir kuş ölüsü var," diye devam etti. "Kuşların burada ölmemesiyle ilgili bir tebliğ yayınlamalıyız." Ve Belediye Kâtabi tekli not etti.

Böylece Mutlu Prens'in heykelini indirdiler. Üniversiteden Sanat Profesörü, "Güzel olmadığı için artık faydası da yok," dedi.

Sonra heykeli büyük bir ocakta erittiler ve Belediye Başkanı, madenle ne yapacaklarına karar vermek için Dökümhane'de bir toplantı düzenledi. "Elbette ki başka bir heykel yapmalıyız," dedi, "bana ait bir heykel."

Fakat bütün Belediye Meclisi Üyeleri, "Heykel bana ait olsun," diye tutturunca kavga çıktı. Onlardan en son haber aldığımızda hâlâ kavga ediyorlardı.

Dökümhane'deki işçilerin ustabaşı, "Ne tuhaf şey!" dedi. "Şu kırık kurşun kalbi ocakta bir türlü eritemiyorum. Bari atayım." Ve onu Kırlangıç'ın ölüsünün olduğu çöplüğe attılar.

Tanrı, meleklerinden birine, "Bana şehirdeki en değerli iki şeyi getirin," dedi. Melek O'na kurşun kalple ölü kuşu getirdi.

Tanrı, "Doğru tercihi yaptın," dedi, "çünkü ebediyete kadar bu küçük kuş Cennet bahçemde şakıyacak, Mutlu Prens de altın şehrimde beni övecek."

BÜLBÜL VE GÜL

Genç Öğrenci, “Ona kırmızı bir gül getirirsem benimle dans edeceğini söyledi, ama koca bahçemde bir tane bile yok,” diye sızlandı.

Bülbül bodur bir pırnal meşesi yuvasından onu işitti ve yaprakların arasından merakla bakındı.

“Bir kırmızı gül yok koca bahçemde!” diye feryat etti Öğrenci ve güzel gözleri yaşlarla doldu. “Ah, saadet ne küçük şeylere bağlı! Bilgelerin yazdıkları her şeyi okudum ve felsefenin tüm sırlarını özümstedim, ama gel gör ki, bir kırmızı gülüm yok diye hayatım perişan oldu.”

Bülbül, “Nihayet gerçek bir âşık,” dedi. “Hiç tanımadığım halde geceler boyu onun şarkısını şakıdım: Gece-ler boyu yıldızlara onun hikâyesini anlattım da şimdi onu buldum. Saçları sümbül, dudakları arzunun gülü kadar kırmızı; fakat sevda yüzünü fildişi gibi soldurmuş ve keder mührünü kaşlarına vurmuş.”

Genç Öğrenci, “Prens’in yarın akşam balosu var ve katılanlar arasında sevdalım da olacak,” diye mırıldandı. “Ona kırmızı bir gül getirirsem benimle gün ağarana kadar dans edecek. Bir kırmızı gül getirirsem onu kollarımda tutacağım, o da başını omzuma yaslayacak ve eli elimde kenetli olacak. Fakat bahçemde öyle bir çiçek olmadığından sevdalım bana yüz vermeyecek ve ben tek başıma

oturacağım. Bana itibar etmeyecek ve kalbim kırılacak.”

Bülbül, “İşte gerçek âşık,” dedi. “Şarkısını şakıdığım şeylerin ıstırabını çekiyor: Bana sevinç olan ona acı veriyor. Aşk şüphesiz harika bir şey. Zümrütlerden daha değerli, işlenmiş opallerden daha kıymetli. İnciler ve narlar onu satın alamaz, zaten pazarda satılık da değil. Ne tüccardan alınabilir, ne de terazide tartılıp değer biçilebilir.”

Öğrenci, “Müzisyenler galeride oturacak ve yaylı çalgılarını çalacak, sevdiğim de arpın ve kemanın sesine dans edecek. O kadar hafif dans edecek ki, ayakları yere değmeyecek ve neşeli giysileriyle saraylılar etrafında pervane olacak. Fakat ona verecek kırmızı bir gülüm olmadığı için dans ettiği ben olmayacağım,” diyerek kendini çimenlere attı, yüzünü ellerine gömüp ağlamaya başladı.

Küçük yeşil bir Kertenkele kuyruğu havada koşarak Öğrenci'nin yanından geçerken, “Neden ağlıyor?” diye sordu.

Bir güneş huzmesinin peşinde pır pır uçan bir Kelebek, “Sahi, niçin?” diye ona katıldı.

Bir Papatya yumuşak bir sesle usulca, “Sahi, neden?” diye sordu komşusuna.

“Kırmızı bir gül için ağlıyor,” dedi Bülbül.

“Kırmızı bir gül için mi?” diye çığlık attılar. “Ne gü-lünç!” Hatta biraz alaycı olan küçük Kertenkele düpe-düz kakhaha attı.

Fakat Öğrenci'nin kederindeki sırrı anlayan Bülbül meşe ağacında sessizce oturup Aşk'ın esrarını düşündü.

Sonra kahverengi kanatlarını açtı ve havaya ağıdı. Koruluktan bir gölge gibi geçti ve bir gölge gibi bahçede süzüldü.

Çimenliğin ortasında harika bir gül ağacı vardı ve onu görünce oraya doğru uçtu, bir sürgüne kondu.

“Bana kırmızı bir gül verirsen,” dedi, “sana en tatlı şarkımı okurum.”

Masallar, hayalet öyküleri, dedektiflik hikâyeleri ve töre komedileri... Bu kitapta toplanan ve Oscar Wilde'a bir edebiyatçı olarak isim kazandıran öykülerde, birçok edebî üslup bir araya getirilerek benzersiz bir ustalıkla örülüyor.

"Lord Arthur Savile'in Suçu" ve "Canterville Hayaleti", Victoria dönemi ahlak anlayışını gülünç bir şekilde tersyüz ederken, "Örnek Milyoner"de toplumun maddeciliği keskin bir mizah anlayışıyla eleştiriliyor, "Mutlu Prens" ile "Bülbül ve Gül"de kendini hiçe sayan aşkın büyüü sahneleriyle yoğun bir melankoli göze çarpıyor.

Her biri küçük birer başyapıt olan bu öyküler Wilde'ın parlak ufkunu yansıtırken zekâ ve duyguyu zarifçe harmanlıyor, karmaşık ahlaki sorunları irdeliyor. Her öykü, yazarın zengin ve renkli anlatımıyla neredeyse görsel bir canlılıkla yaptığı şairsel betimlemeler, Wilde'ın edebiyat dünyasındaki vazgeçilmezliğini ve ölümsüzlüğünü kanıtıyor.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #ahlak #mizah #melankoli #maddecilik

Kapak resmi: John Singer Sargent

 CAN

can yayinlari.com | f | | can yayinlari

öykü

ISBN 978-775-07-5146-2

9 789750 751462